

ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΟ ΜΠΡΙΤΖ

Αρχές της Γενικής και Ειδικής Διδακτικής

Η διδακτική διαδικασία και στο μπριτζ είναι ένα πολύπλοκο σύνολο δραστηριοτήτων που απαιτεί από τον εκπαιδευτή/δάσκαλο¹ γνώση του διδασκόμενου αντικειμένου και των αρχών της Διδακτικής και Παιδαγωγικής, εγρήγορση και διαρκή αναζήτηση του καλύτερου κάθε φορά τρόπου προσφοράς του μορφωτικού αγαθού.

Βασικό αντικείμενο της διδακτικής στο μπριτζ είναι οι διαδικασίες μετάδοσης και απόκτησης των διαφόρων «μπριτζιστικών» γνώσεων και δεξιοτήτων και σε εθνικό και σε διεθνές περιβάλλον. Για οποιαδήποτε έρευνα χρειαζόμαστε τον μαθητή/εκπαιδευόμενο², τον δάσκαλο/εκπαιδευτή, την συγκεκριμένη γνώση και φυσικά τις μεταξύ τους σχέσεις.

Η διδακτική μπορεί να απαντήσει σε 4 βασικά ερωτήματα:

- ποιος διδάσκει – ποιος μαθαίνει (Σχεσιολογία)
- για ποιο σκοπό (Τελεολογία)
- με ποια μέσα (Μεθοδολογία)
- σε ποιο κοινωνικό περιβάλλον (Μορφολογία)

Από τις αρχές της Γενικής Διδακτικής επιλέγουμε να αναφερθούμε στις παρακάτω τρεις:

1^η: Αρχή της Αυτενέργειας: οι διδακτικές μέθοδοι επιδιώκουν την ενεργό συμμετοχή του μαθητή σε διαδικασίες ανακάλυψης της γνώσης, ώστε ο μαθητής «να μαθαίνει πώς να μαθαίνει». Οι μέθοδοι αυτές, που μπορεί να ονομάζονται ανακαλυπτικές, ευρετικές, επίλυσης προβλημάτων κλπ. έχουν ως κοινό χαρακτηριστικό ότι βασίζονται στην ιδέα της διερεύνησης και στη διαδικασία της ενεργού, συμμετοχικής μάθησης. Ο εκπαιδευτής παρακολουθεί και υποβοηθά με την εμπειρία του την όλη διαδικασία. Έτσι, η διδασκαλία και η μάθηση γίνονται αμφίδρομες και η μεθόδευσή τους δεν μπορεί να είναι αποκλειστική αρμοδιότητα του εκπαιδευτή αλλά αφορά εξίσου και τον εκπαιδευόμενο.

2^η: Μη τυποποίηση της διδακτικής διαδικασίας: (ή Αρχή της ποικιλίας). Είναι η χρησιμοποίηση διαφορετικών μεθόδων προσέγγισης προσφορότερων στην διδασκόμενη ενότητα. Ο ενιαίος, όμοιος κάθε φορά, τρόπος διδασκαλίας είναι αναποτελεσματικός και κουραστικός. Πρέπει να διαφοροποιείται ανάλογα με το θεωρητικό πρότυπο αλλά και τους διδακτικούς στόχους που τίθενται κάθε φορά. Ο εκπαιδευτής μπορεί να χρησιμοποιήσει:

1,2 Οι όροι χρησιμοποιούνται με την ίδια σημασία

- εναλλαγή από συνεχή ή διακοπτόμενο λόγο
- διαλογική μορφή εκπαιδευτή – εκπαιδευομένου
- κατευθυνόμενη συζήτηση
- ελεύθερη συζήτηση

Τα εγχειρίδια έχουν καθοδηγητική λειτουργία αλλά μακροπρόθεσμα θα πρέπει να αποβλέπουν στην «χειραφέτηση» και του εκπαιδευτή και των εκπαιδευομένων. Κάθε μάθημα είναι μια δυναμική, δημιουργική εργασία που δεν μπορεί να επαναληφθεί ποτέ με τον ίδιο τρόπο.

3^η: Δημιουργία ευχάριστου μαθησιακού περιβάλλοντος.

- Επειδή δεν έχει σημασία μόνο το περιεχόμενο της διδασκαλίας, αλλά και ο τρόπος με τον οποίο γίνεται και γενικότερα η ύπαρξη κατάλληλης ατμόσφαιρας μέσα στην οποία πραγματοποιείται η διδακτική διαδικασία.
- Επειδή το μπριτζ έχει πνευματική, κοινωνική και ψυχαγωγική διάσταση, η διδασκαλία του πρέπει να γίνεται με ευχάριστο τρόπο, σε ένα ευχάριστο περιβάλλον. Η συνεργασία μεταξύ δασκάλου και μαθητών, και μαθητών μεταξύ τους, εξασφαλίζει ένα κλίμα γόνιμης αλληλεπίδρασης. Γι' αυτό, το παραδοσιακό δασκαλοκεντρικό πρότυπο είναι απορριπτικό. Αντίθετα, η παραγωγή λόγου μέσα στην αίθουσα από όλους και για όλα και η ενεργητική συμμετοχή πρέπει να είναι το κύριο μέλημα του δασκάλου. Για να επιτευχθεί ενεργητική συμμετοχή από όλους θα πρέπει να διαφυλάττονται από τον δάσκαλο οι σχέσεις ισοτιμίας των μαθητών.
- Επειδή σε κάθε όμιλο η διδασκαλία πραγματοποιείται σε συγκεκριμένο πλαίσιο δυνατοτήτων και περιορισμών, η τήρηση των παραπάνω αρχών παρουσιάζει αντικειμενικές δυσκολίες. Μπορεί όμως να παραμείνει ως διαρκής προσανατολισμός και να δώσει στο μάθημα μια νέα ποιότητα.

-//-

Από την Ειδική Διδακτική επιλέγουμε να προσεγγίσουμε τις παρακάτω σημαντικές αρχές:

Αρχή της Επικοινωνίας Η διδασκαλία θέτει θέμα επικοινωνίας. Οι βασικοί πρωταγωνιστές της διδασκαλίας (δάσκαλος και μαθητής) εναλλάσσονται στους ρόλους πομπού και δέκτη. Ο βαθμός κατανόησης των μηνυμάτων που εκπέμπονται στις εναλλακτικές φάσεις της διδακτικής διαδικασίας πρέπει να είναι όσο το δυνατόν υψηλότερος. Απαραίτητη προϋπόθεση γι' αυτό είναι η καλή γλωσσική επικοινωνία (σωστή χρήση της γλώσσας + ορολογία του μπριτζ) κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Η επικοινωνία και η αλληλεπίδραση μέσα στην αίθουσα μπορεί να κλιμακωθεί με καθοδηγητικές ερωτήσεις,

συζήτηση και δραστηριότητες που θα οδηγήσουν στην κατάκτηση της παρουσιαζόμενης γνώσης.

Αρχή της Μεταφοράς ή Μετάπλασης Σπουδαίο θέμα είναι η μεταφορά (ή μετάπλαση) ενός <<μπριτζιστικού αντικειμένου>> σε διδακτικό αντικείμενο. Οι δάσκαλοι δεν αρκεί να γνωρίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό την «μπριτζιστική επιστήμη», πρέπει να γνωρίζουν και τρόπους σωστής μετάδοσης αυτών των γνώσεων. Χρησιμοποιώντας τις δεξιότητες και ευαισθησίες τους, οι δάσκαλοι αναζητούν κατάλληλους τρόπους (εποπτικά μέσα, παραδείγματα κλπ.) ώστε οι μαθητές να κατανοήσουν και να αφομοιώσουν το περιεχόμενο της κάθε έννοιας-κλειδί από την διδασκόμενη ύλη. Όσο πιο χαμηλό – για διάφορους λόγους – είναι το επίπεδο της ομάδας που διδάσκουμε, τόσο μεγαλύτερη προσοχή απαιτείται στην διδακτική της μετάπλαση. Βέβαια, το βάρος του διδακτικού μετασχηματισμού πέφτει κυρίως στο πρόγραμμα ύλης και στο μαθητικό βιβλίο, όμως ο δάσκαλος, λαμβάνοντας υπόψη του την ιεραρχική σημασία του διδακτικού αντικειμένου, το βαθμό αφομοίωσης του και τις ιδιαιτερότητες της τάξης, προσαρμόζει ανάλογα τον τρόπο διδασκαλίας του.

Αρχή της Μελέτης των καταστάσεων μάθησης Οι ιδιαιτερότητες κάθε τμήματος, π.χ. διαφορετικό πνευματικό και ψυχικό επίπεδο ακροατών, ηλικία, ταλέντο, διάθεση χρόνου, μόρφωση, επαγγελματική απασχόληση κλπ., καθώς και οι συνθήκες του περιβάλλοντος διδασκαλίας (αίθουσα, φωτισμός, ακουστική, καθαριότητα κλπ.) διαμορφώνουν διαφορετικές καταστάσεις μάθησης και οδηγούν τους δασκάλους σε διαφορετικές χρήσεις της συγκεκριμένης γνώσης των μαθημάτων μπριτζ (από ευχάριστο παιχνίδι χωρίς επιδιώξεις διακρίσεων, σε συνεχή βελτίωση, μέχρι και πρωταθλητισμό).

Αρχή της διαμόρφωσης «μπριτζιστικών» εννοιών Η έρευνα της διαδικασίας γένεσης και διαμόρφωσης. <<μπριτζιστικών>> εννοιών, ιδεών και δεξιοτήτων στο ακροατήριό μας παίζει σημαντικό ρόλο στην επιλογή της μεθοδολογίας της διδασκαλίας μας. Εάν οι μαθητές παρουσιάσουν δυσκολία αφομοίωσης ορισμένων σημείων και κάνουν συστηματικά λάθη, αυτά μπορεί να οφείλονται στον τρόπο της διδακτικής παρουσίασης. Επομένως, η διδασκαλία δεν πρέπει να έχει γραμμική ή αναλογική μορφή (δηλ. ο χρόνος που διαθέτουμε για να διδάξουμε μία ενότητα δεν είναι ευθέως ανάλογος με το πλήθος των σελίδων του βιβλίου). Πολλές φορές χρειαζόμαστε να σταθούμε σε ορισμένα σημεία περισσότερο χρόνο απ' ό,τι σε πολλές σελίδες. Πυξίδα μας στον εναλλασσόμενο ρυθμό διδασκαλίας δεν είναι μόνο η πείρα μας, αλλά και οι ποικίλες αντιδράσεις του ακροατηρίου, οι διάλογοι, οι επιλεγόμενοι γραπτοί ή προφορικοί τρόποι επαλήθευσης του βαθμού αφομοίωσης κ.α.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Διδασκαλία: είναι ο τομέας εκείνος της αγωγής που αφορά τους χειρισμούς του εκπαιδευτή για την εκμάθηση γνώσεων και δεξιοτήτων από τον εκπαιδευόμενο.

Η διδακτική μεθοδολογία, που προτείνεται και στο εγχειρίδιο του εκπαιδευτή, είναι η διαλογική ανάλυση, συζήτηση και καθοδήγηση των εκπαιδευόμενων σε επί μέρους αυτενέργειες. Η μέθοδος διδασκαλίας όταν είναι συνεργευνητική, συμμετοχική ή ομαδοσυνεργατική οδηγεί εύκολα στην ανακαλυπτική- διερευνητική μάθηση. Ο εκπαιδευτής εμπλουτίζει τον ρόλο του και από κύριος καθοδηγητής γίνεται συντονιστής και συνεργευνητής στην εργασία της ομάδας.

ΠΟΡΕΙΑ - ΤΕΧΝΙΚΕΣ – ΜΕΣΑ ΜΙΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Πορεία μιας διδασκαλίας είναι η σειρά των ενεργειών (δραστηριοτήτων) που πρέπει να ακολουθήσει ο διδάσκων, συνεργαζόμενος με τους μαθητές του, για να έχει θετικό αποτέλεσμα ως προς την μάθηση του αντικειμένου που διδάσκει.

Τα συνήθη βασικά στάδια μιας διδακτικής πορείας στην παρουσίαση της είναι:

1. Η σύνδεση με τα προηγούμενα – προπαρασκευή / αφόρμιση
2. Η συνοπτική παρουσίαση του νέου / προσφορά
3. Η αναλυτική επεξεργασία του προσφερόμενου
4. Η εμπέδωση / ανακεφαλαίωση θεωρίας – λεξιλογίου / εφαρμογή
5. Ο έλεγχος της μάθησης / αξιολόγηση

1/ Στο στάδιο της προπαρασκευής μπορεί να γίνει μία συγκεφαλαίωση της προηγούμενης ενότητας ή μία προετοιμασία για να δεχτεί ο μαθητής την καινούργια έννοια ξεκινώντας από κάτι γνωστό.

2/ Στο στάδιο αυτό γίνεται η παρουσίαση της νέας γνώσης ως τίτλος και συνοπτική εξαγγελία, αλλά πάντα οι χρησιμοποιούμενες εκφράσεις πρέπει να διεγείρουν το ενδιαφέρον ή την απορία και να θέτουν τους ακροατές σε κατάσταση αναμονής. Έτσι το οικείο γίνεται προσιτό και εντάσσεται εύκολα, ενώ το τελείως νέο αντιμετωπίζεται με διαφορετικές αντιδράσεις.

3/ Στο στάδιο της αναλυτικής παρουσίασης γίνεται η επεξεργασία της έννοιας, γίνεται συσχετισμός και σύγκριση μέσα από διαφορές ή ομοιότητες της νέας με παλαιότερες έννοιες, π.χ. όταν ανοίγω 1 σε μινέρ μπορεί να έχω 3, 4 ή 5 φύλλα στο μινέρ και ομοίως όταν ανοίγω 1 ΧΑ μπορεί να έχω 3, 4 ή 5 φύλλα στο μινέρ. Στο στάδιο αυτό θα επέλθει η πληρέστερη γνώση και εμβάθυνση στην νέα έννοια.

4/ Το στάδιο της εμπέδωσης ξεκινά με ανακεφαλαίωση των κύριων σημείων και των νέων όρων. Ακολουθεί ο έλεγχος της κατανόησης με μορφή ερωτήσεων – ασκήσεων και παίξιμο διανομών.

5/ Στο τελευταίο στάδιο γίνεται αξιολόγηση του δασκάλου, των μαθητών και των διαδικασιών. Η αξιολόγηση του δασκάλου γίνεται με αυτο-αξιολόγηση ή έμμεσα από τους μαθητές. Υπάρχουν διαθέσιμα διάφορα εργαλεία αξιολόγησης (ερωτηματολόγια, φύλλα αξιολόγησης κλπ). Δεν ξεχνάμε ποτέ ότι το τελικό αποτέλεσμα μιας διδασκαλίας είναι το αν οι μαθητές έμαθαν ή όχι αυτό που τους διδάξαμε.

Η χρονική κατανομή των μερών της διδασκαλίας προαποφασίζεται σε σχέση με τις ιδιομορφίες του ακροατηρίου και τηρείται απαρέγκλιτα. Είναι σφάλμα διδακτικής να επιτρέπουμε στους μαθητές να μας παρασύρουν στην μη τήρηση του χρόνου κατανομής με άκαιρες απορίες και ερωτήσεις. Αναπροσαρμόζεται μόνο, εάν αλλάξουν τελείως οι πραγματικές συνθήκες εξέλιξης του μαθήματος. Η τήρηση των χρονικών ορίων στην έναρξη, λήξη, διαλλείματα και στον χρόνο παιξίματος είναι κανονιστικές οδηγίες, που δεν πρέπει να παραβιάζονται από κανέναν μέσα στην αίθουσα. Οι μαθητές πρέπει εγκαίρως να συνηθίσουν σε μία ελεγχόμενη ροή, αυτή που θα αναγκαστούν να δεχθούν σε διοργανώσεις αγώνων, όπου θα αναμειχθούν με πιο έμπειρους αθλητές.

Τα παραπάνω στάδια μπορούν να εφαρμοστούν τόσο στην επαγωγική μορφή διδασκαλίας, όσο και στην παραγωγική.

Επαγωγική μορφή παρουσίασης στην τάξη είναι όταν οι μαθητές έχουν την ευκαιρία, μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα να υποπτευθούν και να εξάγουν κάποιο κανόνα ή οδηγία του μπριτζ. Από το μερικό μεταβαίνουμε στο γενικό και από συγκεκριμένες περιπτώσεις στον γενικό κανόνα. (Το είδαμε στην μέθοδο Grant, Εγχειρίδιο Δασκάλου, 1^η ώρα παραδείγματα διανομών / προσέγγιση – εξαγωγή θεωρίας και 2^η ώρα θεωρία και άλλες εφαρμογές). Στο μπριτζ μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις σταθερές σχέσεις, την παρατήρηση και την επαγωγή για την διατύπωση γενικών κανόνων. Απλά για να καταλήξουν σε συμπεράσματα οι μαθητές χρειάζονται περισσότερο χρόνο, τον οποίο κερδίζουμε αν τους δώσουμε τους κανόνες έτοιμους. Η επαγωγική διαδικασία ανακάλυψης είναι μεν χρονοβόρα, αλλά τυπώνεται σχεδόν οριστικά στο μυαλό του μαθητή που έχει «μάθει» μόνος του. Είναι αυτό που έλεγε ο Jean Piaget, γνωστός Ελβετός παιδαγωγός, ότι το αφηρημένο δομείται μέσα από το συγκεκριμένο. Η γενετική ψυχολογία υποστηρίζει ότι «κατανοούμε εφόσον επινοούμε». Η επινοήση στο μπριτζ μπορεί να είναι και σειρά διαπιστώσεων (π.χ. ανοίγουμε 1ΧΑ με 15-17 πόντους και ορισμένη κατανομή ή αναλογία φύλλων στο κάθε χρώμα)

Παραγωγική μορφή παρουσίασης είναι όταν από το γενικό μεταβαίνουμε στο μερικό. Διατυπώνεται η γενική θεωρία – έννοια και στη συνέχεια χρησιμοποιείται σε ειδικές συγκεκριμένες περιπτώσεις. (Το είδαμε και αυτό στην μέθοδο Grant, Οδηγός Δασκάλου, 1^η ώρα θεωρία και 2^η ώρα ασκήσεις και διανομές). Η χρήση της παραγωγικής διδασκαλίας συνιστάται σε ενότητες που έχουν ξανασυζητηθεί ως προς τους γενικούς κανόνες και τώρα προσθέτουμε επιπλέον στοιχεία (π.χ. 3^ο βιβλίο Grant, προσθήκη Stayman και Τράνσφερ στις ήδη γνωστές αρχές του 1ΧΑ). Δηλαδή καλύτερα να εφαρμόζεται πάνω σε έννοιες ήδη γνωστές και κατανοήσιμες.

Η σύνθεση επαγωγικής και παραγωγικής μορφής διδασκαλίας είναι αρκετά συνηθισμένη. Μπορεί να γίνει έναρξη με συγκεκριμένα παραδείγματα, εικασία κάποιου κανόνα και διατύπωσή του, απόδειξη, εφαρμογές.

Η επαγωγική διδασκαλία μέσω παραδειγμάτων είναι υπόδειξη, ενώ η παραγωγική είναι απόδειξη. Δεν είναι απαραίτητο να χρησιμοποιούνται όλα τα βήματα σε κάθε διδασκαλία. Στο μπριτζ μετά την διατύπωση ενός κανόνα δεν χρειάζεται η απόδειξή του, οπότε περνάμε κατευθείαν σε εφαρμογές (ασκήσεις, μελέτη των διανομών και παιχνίδι).

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΔΟΜΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΜΙΑΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Όταν ο εκπαιδευτής προετοιμάζει το σχέδιο διδασκαλίας μιας ενότητας προσέχει ιδιαίτερα κάποια σημεία:

1/ Συγκεκριμενοποιεί τους μαθησιακούς στόχους της ενότητας, ώστε να είναι προκαθορισμένοι και ακριβείς στη διατύπωσή τους. Συνήθως δομούνται γλωσσικά με κάποια περιγραφή (π.χ. οι μαθητές να γνωρίσουν, να συνειδητοποιήσουν ...). Οι στόχοι αυτοί θα ολοκληρωθούν στα στάδια ανάλυσης και εμπέδωσης και θα προσδιορίσουν συγκεκριμένες ερωτήσεις αξιολόγησης.

π.χ. οι μαθητές να κατανοήσουν
να διατυπώνουν
να εμπεδώσουν
να συνθέτουν μια διανομή
να αποφασίζουν επί της διανομής

Όλες οι παραπάνω εκφράσεις υποδηλώνουν δυνατότητα μέτρησης.

2/ Επιλέγει τα κύρια μέρη της θεωρίας, τα θεματικά κέντρα, στα οποία θα αφιερωθεί περισσότερος χρόνος, τα αξιοσημείωτα επί μέρους θέματα (π.χ.

ορολογία, εξαιρέσεις κλπ.) και τα δευτερεύοντα θέματα, τα οποία απλώς θα αναφερθούν.

3/ Προετοιμάζει προσωπικό εκπαιδευτικό υλικό και μέσα διδασκαλίας, όπως πίνακες, σχεδιαγράμματα, ασκήσεις και διανομές που θεωρεί ότι φωτίζουν την παρουσίαση της προσφερόμενης ύλης.

4/ Καθορίζει με ποιους τρόπους θα γίνει ο έλεγχος της αφομοίωσης του νέου διδακτικού αντικειμένου και ετοιμάζει το υλικό για άσκηση και αναδημιουργία.

5/ Ετοιμάζει βιβλιογραφία συμβατική ή ηλεκτρονική για τους νέους μαθητές που θα δείξουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

6/ Συγκεντρώνει τις εκτός ενότητας πληροφορίες που επιθυμεί να γνωστοποιήσει στους μαθητές (π.χ. θέματα διαίτησας, ανακοινώσεις ΕΟΜ, διοργανώσεις ημερίδων κλπ.).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Σε κάθε στάδιο της διδασκαλίας μπορούμε να διατυπώσουμε ερωτήσεις. Οι ερωτήσεις θα πρέπει να εξυπηρετούν συγκεκριμένο σκοπό στην πορεία της διδασκαλίας. Οι ερωτήσεις μπορεί να είναι της μορφής:

Πολλαπλής επιλογής διαφόρων τύπων (π.χ. με αυτό το χέρι ανοίγω Α:1 ΧΑ, Β:2 ΧΑ, Γ:3 ΧΑ, Δ:2 σπαθιά)

Ανοικτού τύπου (π.χ. ποιες είναι οι απαντήσεις στην ερώτηση άσων) ή κλειστού τύπου (π.χ. επιλογή σωστό-λάθος, ναι-όχι).

Περιγραφικού Τύπου (π.χ. χρήση και απαντήσεις της σύμβασης Jackoby 2NT). Με αυτές τις ερωτήσεις ο εκπαιδευτής επιμένει στην κατάκτηση του σημασιολογικού επιπέδου όρων της μπριτζιστικής γλώσσας.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Επίσης, σε κάθε στάδιο της διδασκαλίας μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ασκήσεις, πάντα διαβαθμισμένης δυσκολίας, οι οποίες μπορεί να προέρχονται από το έτοιμο διδακτικό υλικό ή από προσωπική επιλογή και να είναι της μορφής:

Διδακτικές ασκήσεις (απλές εφαρμογές της θεωρίας που διδάχθηκε).

Επεξηγηματικές ασκήσεις (ακολουθούν έναν ορισμό, ένα κανόνα).

Ασκήσεις Εξάσκησης (ο μαθητής με άνεση, ταχύτητα και σιγουριά διεκπεραιώνει μια άσκηση, π.χ. μία αγορά).

Ασκήσεις Συμπλήρωσης (για να συμπληρώσουν και να φωτίσουν κάποια δευτερεύοντα σημεία της θεωρίας).

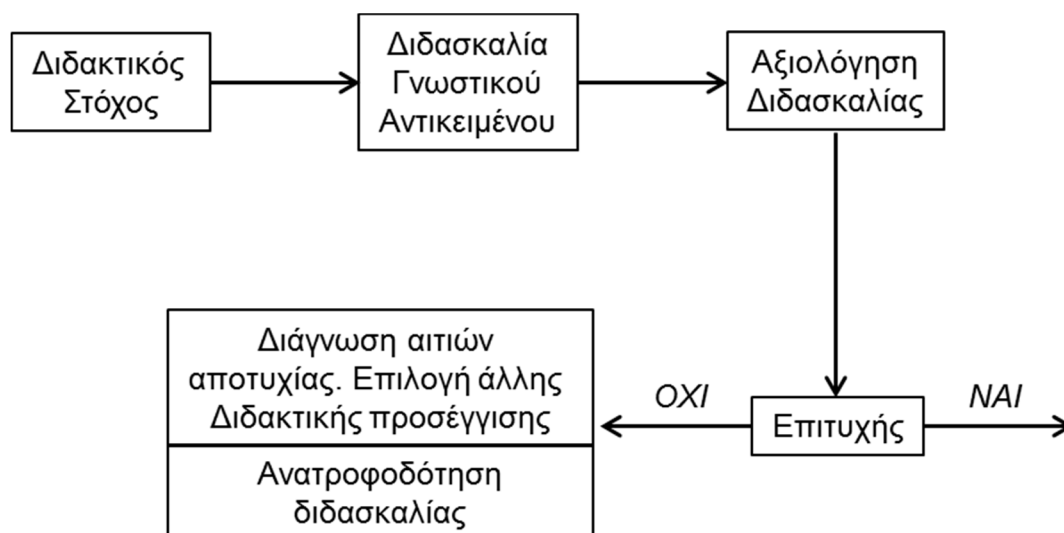
Ασκήσεις Τεχνικής (έχει μία μακρά διαδικασία πράξεων και ενεργειών π.χ. πως θα εκτελέσει ένα συμβόλαιο σλεμ που δείχνει ότι είναι δύσκολο να βγει).

Ασκήσεις έρευνας ή προβλήματα (έρευνα διαφόρων εκδοχών από τον μαθητή για να αποφασίσει τι θα δοκιμάσει ως λύση).

Η άσκηση, ως μορφή διανομών παιζίματος, έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στο θέμα της δόμησης της διδασκαλίας, όσο και στον τελικό έλεγχο του αποτελέσματός της. Είναι η βασική δραστηριότητα που αιτιολογεί την θεωρητική παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου και μετά από συγκεκριμένες μαθηματικές επεξεργασίες οδηγεί σε γενικεύσεις και όμοιες αντιμετώπισεις – λύσεις. Γι' αυτό και στη μέθοδο Grant η τοποθέτηση των φύλλων στο τραπέζι χρησιμοποιείται από την 1^η ενότητα της διδακτέας ύλης και επαναλαμβάνεται σταθερά για την παρουσίαση αγοραστικών, εκτελεστικών και αμυντικών θεμάτων.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση μπορεί να γίνεται στο τέλος της διδασκαλίας της ενότητας, ή της διδακτικής ώρας, ή σε ενδιάμεσες χρονικές στιγμές, ή σε τελικό στάδιο, αρκεί να είναι οργανωμένη και συστηματική. Μπορούμε να την περιγράψουμε σχηματικά ως:

Μπορεί να γίνεται μόνο με υποκειμενικούς συσχετισμούς – στηριζόμαστε ως δάσκαλοι στην πείρα μας, την ικανότητα μας και την γνωστική μας επάρκεια

και περιοριζόμαστε σε μερικές προφορικές ερωτήσεις ή ασκήσεις τυχαίες ή πρόχειρες.

Μπορεί επίσης να γίνεται με αντικειμενικούς συσχετισμούς που είναι μετρήσιμοι (ερωτηματολόγια, φύλλα αξιολόγησης, προετοιμασμένες ερωτήσεις – ασκήσεις – διανομές), αφού δεν υπάρχει τυποποιημένο σύστημα αξιολόγησης.

Ειδικά για το άθλημα του μπριτζ, η αξιολόγηση είναι διπλή. Οι εκπαιδευόμενοι αξιολογούνται και στο γνωστικό αντικείμενο και στην εφαρμογή του μέσω της παικτικής τους δεξιότητας (επίδοση στις διανομές του μαθήματος ή βαθμολογική κατάταξη σε μαθητικές ημερίδες).

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΩΝΤΑΣ ΕΝΑΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗ ΝΑ ΔΙΔΑΣΚΕΙ

Μετά την πρώτη χρονιά διδασκαλίας σύμφωνα με την μέθοδο της Audrey Grant, οι εκπαιδευτές διαμόρφωσαν νέες οπτικές γωνίες και νέες προοπτικές ή δυσκολεύτηκαν να πορευθούν σε νέους δρόμους. Οι παρακολουθήσεις κάποιων μαθημάτων και οι συζητήσεις μαζί τους μας βοήθησαν να δούμε πολλά θέματα, άλλοτε σε συμφωνία και άλλοτε σε αντιπαράθεση με τις απόψεις τους.

Το βοηθητικό υλικό που έχουν στην διάθεση τους οι εκπαιδευτές είναι:

- Τρία βιβλία του μαθητή έκδοση της EOM (μεταφράσεις των αντιστοίχων Αγγλικών της μεθόδου)
- Εγχειρίδια δασκάλου (για το 1^ο και το 2^ο βιβλίο)
- Οδηγός Δασκάλου και “Better Bridge Teacher Training Seminar” από το υλικό του σεμιναρίου του 2014 (A. Grant)
- Δόκιμες παρουσιάσεις ανά μάθημα (αρχεία Power Point που αρχικά είχε δημιουργήσει ο κ. Βασίλης Βιρβιδάκης)
- Ασκήσεις προετοιμασμένες από τον κ Μιλτιάδη Κουτούγκο με μέριμνα της EOM.
- «Εφημεριδάκι» της EOM για μαθητές.
- Σχολιασμένες διανομές των ταυτόχρονων μαθητικών ημερίδων.
- Τυπωμένα και ηλεκτρονικά τεύχη του περιοδικού «Το Μπριτζ» με ποικίλο υλικό για τους νέους παίκτες.
- News Letters (Video) από τα e-mail της Audrey Grant με ενδιαφέροντα για τους εκπαιδευτές στοιχεία, όπως παρουσιάσεις και κριτικές νέων βιβλίων κλπ.
- Χρήσιμες οδηγίες για τη διδασκαλία και τη διοργάνωση μαθητικών ημερίδων από τις εισηγήσεις ομιλητών στα δύο σεμινάρια του 2014 (κ.κ. Καραγιαννόπουλου, Παπασπύρου, Κούρτη, Τζοτζολάκη).
- Εγκύκλιοι της EOM για θέματα εκπαίδευσης.

Ο κάθε εκπαιδευτής στα ερωτήματα «Τι θα διδάξω» και «Γιατί θα το διδάξω» έχει την απάντηση και ως προς την διδακτέα ύλη και ως προς την σκοπιμότητα από τις αποφάσεις της ΕΟΜ. Στο ερώτημα «Πώς θα το διδάξω» έχει παραδειγματικές εφαρμογές μαθημάτων στις περισσότερες σαπτό το πακέτο της μεθόδου Grant.

Το διδακτικό αυτό υλικό είναι πολύ μεγαλύτερο σε έκταση από αυτό που είναι δυνατόν να χρησιμοποιήσει σε κάθε μάθημα ο διδάσκων. Συνηθίζεται οι οδηγίες του δασκάλου να είναι ευσύνοπτες και καθοδηγητικές. Εδώ, όπως φαίνεται από τον παρακάτω συγκριτικό πίνακα, το επεξηγηματικό υλικό του δασκάλου (όπου αυτό έχει ολοκληρωθεί κατά βιβλίο και ενότητα) ξεπερνά κατά πολύ το υλικό του μαθητή.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ			
ΒΙΒΛΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ		ΣΕΛΙΔΕΣ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ	ΣΕΛΙΔΕΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ
ΕΝΟΤΗΤΑ	ΣΕΛΙΔΕΣ		
1/1η	36	41	
1/2η	35	55	5
1/3η	37	70	
1/4η	39	63	
2/1η	42	57	13
2/2η	48	69	
2/3η	42	60	
2/4η	46	81	
3/1η	54	79	
3/2η	49	-	
3/3η	36	-	
3/4η	36	-	

Εάν εστιάσουμε σε ορισμένες ενότητες θα διαπιστώσουμε π.χ. ότι για τις 35 σελίδες της 2^{ης} ενότητας του 1^{ου} βιβλίου μαθητή (Άνοιγμα 1ΧΑ) αντιστοιχούν 55 σελίδες στο Εγχειρίδιο του δασκάλου και 5 σελίδες από τον Οδηγό του δασκάλου, δηλαδή συνολικά 60 σελίδες. Εάν διαβάσουμε αναλυτικά τις οδηγίες από το Εγχειρίδιο του Δασκάλου για την παραπάνω ενότητα διαπιστώνουμε ότι στην 1^η διδακτική ώρα, μέσω των ασκήσεων – διανομών, επισημαίνονται από τον διδάσκοντα μέσω ερωτήσεων τα νέα στοιχεία της αγοράς 1ΧΑ. Στην 2^η διδακτική ώρα παρουσιάζεται η θεωρία με τα κεντρικά της σημεία και εμπεδώνεται μέσω των διανομών. Αλλαγή της σειράς και του τρόπου παρουσίασης του νέου αντικειμένου διαπιστώνεται στον Οδηγό του

Δασκάλου. Εδώ προηγείται η θεωρία του ανοίγματος 1ΧΑ και μέσω ανοικτών διανομών στο τραπέζι εμπεδώνεται η θεωρία και οι εξαιρέσεις της.

Τα δύο εναλλακτικά πιλοτικά σχέδια μαθήματος, εξαιτίας της μεγάλης διαφοράς των σελίδων, προκαλούν μάλλον την διαφορετική αντιμετώπιση των δασκάλων. Προφανώς οι 55 σελίδες του Εγχειριδίου δεν απομνημονεύονται εύκολα ως πορεία μαθήματος, ενώ οι 5 σελίδες του Οδηγού είναι εξαιρετικά χρηστικές και εύκολα μπορούν να εφαρμοστούν. Δυστυχώς συνοπτικές οδηγίες υπάρχουν μόνο για δύο ενότητες από τις δώδεκα των τριών βιβλίων. Επιπρόσθετα, το πλήθος των ερωτήσεων που καταχωρούνται στο Εγχειρίδιο για μία άσκηση (π.χ. Άσκηση 1 της παραπάνω ενότητας – 11 ερωτήσεις) είναι ανέφικτο να πραγματοποιηθεί στο χρονικό πλαίσιο της μιας διδακτικής ώρας. Ίσως γι' αυτό οι περισσότεροι δάσκαλοι αρχίζουν την διδασκαλία με θεωρία και παραδείγματα, ξεπερνώντας το χρονοβόρο στάδιο κατά το οποίο οι μαθητές καλούνται να φτιάξουν τις διανομές μόνοι τους, να τις συζητήσουν και να τις εκτελέσουν σωστά ή λανθασμένα.

Στην ουσία λοιπόν δεν εφαρμόζεται η ανακαλυπτική - επαγωγική μορφή της προσφοράς του νέου που προτείνεται στο Εγχειρίδιο, κατά την οποία ο μαθητής ανακαλύπτει και παγιώνει την εφαρμογή του νέου διδακτικού αντικειμένου αλλά προτιμάται η παραγωγική μορφή, κατά την οποία ο δάσκαλος προσφέρει την θεωρία και ο μαθητής κάνει πρακτική παίζοντας τις διανομές. Η χρησιμοποίηση παρουσιάσεων με PowerPoint ισορροπεί μερικώς την κατάσταση, μια και κατά την προβολή των ασκήσεων θεωρίας οι μαθητές καλούνται να πάρουν αποφάσεις και να εκφέρουν γνώμη. Άλλες προσπάθειες, όπως η κάρτα συμβολαίου που προτάθηκε από τον κ. Κούρτη, βοηθούν προς την ίδια κατεύθυνση, οδηγώντας κάθε μαθητή σε ατομική εργασία – εφαρμογή και επομένως κατανόηση της θεωρίας. Γενικότερα η «συνομιλία» κειμένου – θεωρίας, εικόνας, ήχου – κίνησης ποικίλει την μέθοδο διδασκαλίας και την καθιστά αποτελεσματικότερη.

Η μη χρησιμοποίηση βοηθητικών μέσων (PowerPoint, κάρτα συμβολαίου, διανομές EOM, προσωπικοί συνοπτικοί πίνακες και σχεδιαγράμματα προετοιμασμένα σε Η/Υ κλπ.) και η αντικατάστασή τους απλά με έναν πίνακα, όπου ο εκπαιδευτής παρουσιάζει την θεωρία και γράφει προσωπικές ασκήσεις ουσιαστικά ακυρώνει την μέθοδο Grant, είτε λόγω έλλειψης μέσων, είτε λόγω προσωπικής επιλογής του τρόπου διδασκαλίας. Στις περιπτώσεις που ο διδάσκων διαθέτει γνωστική πληρότητα του αντικειμένου και πολύχρονη εμπειρία διδασκαλίας, παρά την αποστασιοποίηση από την μέθοδο Grant, είναι σε θέση να μεταδώσει ικανοποιητικά το διδακτικό αντικείμενο. Σε περιπτώσεις όμως που ο διδάσκων είναι σχετικά νέος ως αθλητής και ως δάσκαλος, η χρησιμοποίηση της μεθόδου Grant με τον απαραίτητο τεχνολογικό εξοπλισμό είναι μονόδρομος, δεδομένου ότι η διδασκαλία του αθλήματος ελέγχεται κεντρικά και καθοδηγείται από την EOM,

η οποία πλέον έχει χαρακτηρίσει την μέθοδο Grant ως την επίσημη διδασκόμενη μέθοδο στην χώρα μας.

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι ο σύγχρονος δάσκαλος μπριτζ διαθέτει μια επίσημη μέθοδο διδασκαλίας, με πολλές οδηγίες, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι έχει αναπτύξει την δική του μεθοδολογία, δηλαδή έχει γνώση κάποιων αρχών της Γενικής και Ειδικής διδακτικής που θα του επιτρέψουν την απαραίτητη ευελιξία και ανεξαρτητοποίηση, ώστε να προσθέσει στην διδασκαλία την προσωπική του σφραγίδα. Για να το επιτύχει αυτό χρειάζεται ο εκπαιδευτής βασικές γνώσεις της Παιδαγωγικής και της Διδακτικής, που δεν είναι ιδιαίτερα δύσκολο να τις αποκτήσει, αλλά είναι προϋπόθεση εάν στοχεύει σε μια πολύχρονη επαγγελματική παρουσία στο χώρο του μπριτζ.

Το «**ποιος διδάσκει**», (τι εφόδια έχει, τι είδους προσωπικότητα, τι συμπεριφορά εκδηλώνει και πόσο επιθυμεί να βελτιώνει το έργο του) είναι ένα κρίσιμο ερώτημα.

«Η επιτυχία του έργου του εκπαιδευτή δεν είναι αυτόματη» μας τονίζει η Audrey Grant. Η κατοχή της ύλης ως αποτέλεσμα της προσεκτικής μελέτης του συνόλου των βοηθημάτων, η σύνταξη σχεδίων μαθήματος, η εξάσκηση στην παρουσίαση των διανομών και η εμπειρία του εκπαιδευτή ως αθλητή του μπριτζ είναι απαραίτητο να βελτιώνονται συνεχώς. Έχει εξαιρετική σημασία πόση εμπειρία διδασκαλίας έχετε αλλά συνεχίστε να «μαθαίνετε» και να είστε πάντα προετοιμασμένοι ως προς το υλικό και το πλάνο του μαθήματος.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σ' αυτή την εισήγηση εστιάσαμε κυρίως στη βελτίωση του νέου δασκάλου που διδάσκει και του υποψήφιου δασκάλου που θα διδάξει.

Διαπιστώσαμε ότι το προφίλ του υποψήφιου δασκάλου καλό θα ήταν να διαφοροποιηθεί και να εκσυγχρονιστεί λίγο στους εξής τομείς:

Κατάρτιση

Κάθε δάσκαλος έχει ανάγκη να πλουτίζει και να ανανεώνει το γνωστικό του δυναμικό, γι' αυτό θα πρέπει να ενισχύονται οι νέοι και οι υποψήφιοι δάσκαλοι με μεγαλύτερη υποστήριξη, τόσο στο θεωρητικό μέρος (αρχές Διδακτικής, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας...), όσο και στο πρακτικό (διαμόρφωση Σχεδίου Διδασκαλίας – Χρήση διδακτικών μέσων), ώστε να επιτευχθεί σταδιακά εξίσωση ποιότητας.

Πιθανοί τρόποι ενίσχυσης των νέων δασκάλων θα ήταν ίσως:

- Η τροφοδότηση με υλικό αναφοράς (έντυπο ή ηλεκτρονικό)
- Η επιμόρφωση με περιοδικά σεμινάρια (πιθανόν και μέσω video συναντήσεων, πρακτική που δοκιμάστηκε και με την επιμόρφωση διαιτητών)
- Η παρακολούθηση πρότυπων μαθημάτων, με επιλεγμένους από την ΕΟΜ καθηγητές εκπαίδευσης, τα οποία εγγράφονται σε video και τίθενται στην διάθεση των νέων δασκάλων.

Η εφαρμογή των κανόνων – απαιτήσεων στη διδασκαλία που έχει ή θα έχει η ΕΟΜ καλό θα είναι να εποπτεύεται και να υπάρχει ένας Σύμβουλος που θα ασχολείται με τα αναφερόμενα σε αυτόν διδακτικά θέματα – προβλήματα που θα προκύπτουν.

Η παρακολούθηση της εξέλιξης των δασκάλων δεν μπορεί να σταματά στις εξετάσεις για απόκτηση διαπίστευσης, πρέπει να τροφοδοτείται με συνεχή επιμόρφωση και αυτήν θα μπορούσε να την αναλάβει μια υποεπιτροπή επιμόρφωσης, τμήμα της Επιτροπής Εκπαίδευσης της ΕΟΜ.

Μέσα Διδασκαλίας

Να θεωρηθεί απαραίτητη η γνώση χρήσης και η χρησιμοποίηση Η/Υ κατά την διδασκαλία, με προϋπόθεση το περιβάλλον διδασκαλίας να έχει τις αναγκαίες προδιαγραφές και υποδομές για χρήση των εποπτικών μέσων.

Συμπεριφορά και Διαπροσωπικές Σχέσεις

Τομέας που πρέπει ίσως να προσεχθεί ιδιαίτερα είναι η συμπεριφορά και η ικανότητα ανάπτυξης διαπροσωπικών σχέσεων του δασκάλου, γιατί σ' αυτά βασίζεται η ευχαρίστηση – ψυχαγωγία των νέων μελών και η συνοχή της

ομάδας εργασίας. Άραγε ο νέος δάσκαλος μπορεί κατά την ώρα διδασκαλίας να εξασφαλίσει ατμόσφαιρα γαλήνης, ασφάλειας, πρωτοβουλίας και δημιουργικότητας; Μπορεί εντός και εκτός της αίθουσας να δημιουργήσει σχέσεις γνησιότητας, εμπιστοσύνης και αλληλοσεβασμού;

Πρόγραμμα

Εάν το αναλυτικό πρόγραμμα επεκταθεί χρονικά, γιατί το δίωρο μάθημα είναι μάλλον ανεπαρκές για τη διδασκαλία τόσο μεγάλων ενοτήτων, θα ήταν δυνατόν να διατεθούν 15' λεπτά σε κάθε μάθημα που θα γίνονται συγκεκριμένες και απαραίτητες ενημερώσεις στους νέους μαθητές. Σε αυτές τις ενημερώσεις μπορούν να περιληφθούν αγωνιστικά και διαιτητικά θέματα, για τα οποία η ΕΟΜ θα μπορούσε να συντάξει έναν κατάλογο δεσμευτικό για τους δασκάλους. Έτσι οι νέοι παίκτες όλων των συλλόγων θα έχουν την ίδια ενημέρωση για τα ίδια θέματα, για να εξαλειφθεί το φαινόμενο ενεργοί αθλητές, αρκετά χρόνια μετά την είσοδο τους στο άθλημα να μην έχουν διαμορφώσει παικτική αγωγή και να αγνοούν βασικές τους υποχρεώσεις και δικαιώματα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι παραπάνω προτάσεις ίσως μπορέσουν έστω και λίγο να συμβάλλουν σε κάποιες διορθωτικές αλλαγές. Η Ελληνική Ομοσπονδία Μπριτζ, ως αθλητική ομοσπονδία με πρότυπη εσωτερική οργάνωση, είναι πάντα ανοικτή σε νέες ιδέες. Επί πλέον, ως μία τεχνητή εκπαιδευτική αρχή, έχει ως σκοπό να μεταφέρει μεθοδευμένη και προγραμματισμένη μάθηση στα μέλη της και να διεξάγει γι' αυτά αγωνιστικές διοργανώσεις.

Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες της Ελληνικής Ομοσπονδίας Μπριτζ, που είναι σε εξέλιξη τώρα και θα συνεχιστούν στο μέλλον για τον εκσυγχρονισμό της διδασκαλίας του μπριτζ και επομένως την αύξηση των νέων μελών της, πρέπει να στοχεύουν στην ουσιαστική και όχι επιφανειακή ανανέωση του εκπαιδευτικού τομέα της. Οι ενέργειες διάδοσης του αθλήματος μπορούν να βασίζονται σε δύο στερεούς πυλώνες: τους άριστους Δασκάλους και τους άριστους Διαιτητές και οι δυο τους να υποστηρίζουν τους άριστους παίκτες – δηλαδή όλους εμάς, μέλη του παγκόσμιου μαγικού κόσμου του μπριτζ.